VİKİPEDİ
Özgür Ansiklopedi

Alaman, Şarkışla

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Alaman, Sivas ilinin Şarkışla ilçesine bağlı bir köydür. Köyün nüfusu 2016 yılı TÜİK adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre 29 kişiden oluşmaktadır[1]. Akçakışla bucağına bağlıdır.

Alaman	
Köy	
Alaman'ın Sivas'taki konumu	
Ülke	Türkiye
İl	Sivas
İlçe	Şarkışla
Coğrafi bölge	İç Anadolu Bölgesi
Nüfus (2016)	
• **Toplam**	29
Zaman dilimi	UTC+03.00 (TSİ)
İl alan kodu	0346
İl plaka kodu	58
Posta kodu	58400

İçindekiler

Tarihçe

Köyün adının nereden geldiği tam olarak bilinmemektedir. Ancak Almak (ele geçirmek) fiilinden türeyen "Alaman" sözcüğü eski Tükçe'de fatih (bir yeri ele geçiren) anlamına gelir. Köydeki eren mezarında (Co'lü Seyit Gazi Yatırı) bulunan kılıç bu anlamı destekler niteliktedir. Dere kenarı oluşundan dolayı göçebe toplumlarca yapılan konaklama sonrasında yerleşik hayata geçilerek köy haline gelmiştir.

Coğrafya

Sivas iline 123 km, Şarkışla ilçesine 30 km uzaklıktadır. Köy yerleşim alanının tam karşısındaki Kızılbayır tepesi koyu kırmızı toprağa sahiptir.[2]

Kaldırak çayı

Kaldırak Özü coğrafi adıyla bilinen (yörede ise yalnızca "Öz" olarak söylenen) akarsu Akdağlardan iki kol halinde doğar ve Alaman Çermiği önünde birleşir, Bozkurt Köyü yakınlarında ise Kızılırmak’a karışır. Şarkışla'nın kuzey batısında yer alır.

Nüfus

Yıllara göre köy nüfus verileri	
2016	29 [1]
2015	32 [1]
2014	38 [1]
2013	30 [1]
2012	35 [1]
2011	35 [1]
2010	38 [1]
2009	38 [1]
2008	43 [1]
2007	37 [1]
2000	56 [3]
1997	49 [3]

Alaman Çermiği

Alaman Çermiği (Şarkışla)

Şarkışla ilçesine yaklaşık 33 km uzaklıktaki Alaman köyü kenarında (köye yaklaşık 300 metre mesafede) bulunmaktadır. ("Çermik" sözcüğü Sivas yöresinde "Kaplıca" manasında kullanılır.[4]) Suyu oldukça kükürtlüdür ve açık sarı bir renge sahiptir. Mineral açısından zengin olsa da içerdiği kükürt nedeniyle içilmez[5], ancak var olan havuza girilerek yararlanılır. Romatizma ve deri hastalıklarına iyi gelmektedir. Bu yüzden özellikle cilt sağlığı açısından tercih edilen bu kaplıcaya yakın dönemlere kadar uzak yerlerden gelerek çevrede çadır kuranlara sıklıkla rastlanmaktaydı. 14x9 metre boyutlarındaki havuz tuğla duvar ile çevrili olup üstü açıktır. 170 cm. derinliğinde olan havuzun sıcaklığı yaklaşık 20 derecedir. Alaman Çermiği'nin şifalı olması çoğu zaman köydeki evliya mezarı ile de ilişkilendirilir. Günümüzde bakımsız durumdadır.

Colü Dede Yatırı

Colü Dede Türbesi (Cemevinin sağ yanındaki küçük oda)

Köyün ortasında, yolun sol kısmında bir evliya mezarı (yatır) bulunmaktadır. Sanduka küçük bir odanın içinde yer alır. Bu oda günümüzde Cemevi içerisinde bulunur. Sandukanın üzerinde işlenmiş yeşil atlas bir örtü vardır. Örtünün daha önceleri tekkenin bayrağı olarak kullanıldığı söylenir. Odada kuzeye açılan bir pencere vardır. İçeride savaşçı evliyaya ait teber (savaş baltası), kılıç ve kalkan korunmaktadır.[6] Kara kılıç içeri girenlerin bedenine şifa amacıyla sürülür. Ayrıca üç kollu, ayaklı bir şamdanda mumlar yakılmaktadır. Burada yatan kişinin adı "Kara Colü" veya "Colü Dede" olarak anılır. (İsimdeki "O" harfi biraz uzatılarak söylenir; "Côlü".) Cemevi tabelası üzerinde ise "Coğülü" biçiminde yazılıdır. Burada yatan kutlu kişinin Rumlarla savaşırken şehit düştüğü anlatılır.[7][8] Yörede geçmişte (sadece Alaman köyünde değil, civar köylerde de) bir kimsenin yüzünde, elinde ya da vücudunun başka bir yerinde felç oluştuğunda iyileşmesi için buraya getirilmesi alışkanlığı oldukça yaygındır. Burada adaklar adanır, kurbanlar kesilir. Ancak burada kesilen kurbanınınetini kesen veya kestiren kişinin kendisi yiyemez, hepsini dağıtır. Sandukanın ayakucu tarafında hemen bitişiğinde yer alan, etrafı taşlarla bir karış yüksekliğinde örülerek çevrilmiş yaklaşık yarım metrekare büyüklüğündeki bir alanın içerisinde bulunan topraktan ağza sürme geleneği günümüzde de devam etmektedir. Bölgede Kara Colü’nün kerameti konusunda kesin bir inanç vardır. Gelenlerin şifa bulduğuna inanılır. Yedi sene yatalak yatmış bir kadının rüyasında gördükten sonra kağnı ile getirildiği üç gün sonra yürüye yürüye yola çıktıp gittiği anlatılır.[9] Akçakışla ve çevresindeki köylerde Colü Baba’nın kılıcı üzerine "Kara Colü’nün kılıcı, boynundan geçsin" veya "kalbine vursun” şeklinde yemin edilmesi yaygındır.[10] "Kara Colü beni taş kessin ki" ya da "Kara Colü ağzımı, gözümü eğsin ki" şeklindeki yeminlere de rastlanır. Türbe içinde sandukanın yanında yatma uygulaması azalmış olsa da yine de özellikle yatalak hastaların birkaç saat sandukanın yanında yattığına rastlanmaktadır.

İsmin kökeni

Cemevi tabelası üzerindeki "Coğülü" söyleyişi esas alındığında bir yer adından kaynaklanma ihtimali vardır. Diğer bir olasılık ise sancağın getirilmiş olduğu söylenen İmranlı'daki Cogi/Cogü/Coğü yatırının ismi ile birlikte değerlendirildiğinde buraya atıf yapıldığı ve aralarında bir bağ kurulduğudur. Yani Cogi'ye bağlı olduğu ifade edilmektedir. Ancak yine de ismin kökeni etimolojik olarak net değildir. Kürtçe ve hatta Kafkas dilleri dikkate alınmalıdır.

Yıldızeli'ne bağlı Merkez Sarıkaya köyünde yine aynı adı taşıyan "Colü Baba" yatırı bulunur.

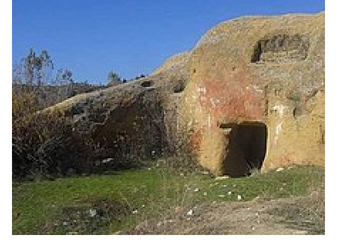
Kaya Mezarı

Ana madde: Alaman Kaya Mezarı

Alaman - Yahyalı yolu üzerinde köyden yaklaşık 5 km sonra yer alır. Olasılıkla Roma dönemine aittir. Ana kayanın işlenmesi ile elde edilen cephe formuna sahiptir.[11] Giriş kapısından beşik tonozlu büyük odaya geçilir. Odaya bitişik mezar odası vardır. Günümüzde korumasız durumdadır. Etrafını çevreleyen çit veya herhangi bir uyarı levhası yoktur.

Dış bağlantılar

- Sivas Haberleri (https://web.archive.org/web/20190716234839/http://www.sivasgazete.com/)
- Alaman Kaya Mezarı (https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/sivas/kulturenvanteri/alaman-koyu-kaya-mezari)
- Sivas'ın Manevi Büyükleri (http://www.sivasbulteni.com/sivasin-manevi-buyukleri-1847h.htm)
- Doğal ve Kültürel Varlıkları Koruma Envanteri, Akçakışla ve bağlı köyler (https://docplayer.biz.tr/198091355-.html)
- Fotoğraf: Colü Baba Türbesi içerisindeki tarihi silah (https://archive.org/details/cogulu-baba-turbesi-alaman-silah) (Archive)
- Fotoğraf: Colü Baba Türbesi içerisindeki üç kollu şamdan ve toprak bölmesi (https://archive.org/details/cogulu-baba-turbesi-alaman-samdan) (Archive)
- Alaman Çermiği Fotoğrafları: Görsel 1 (https://archive.org/details/alaman-cermigi-ic) - Görsel 2 (https://archive.org/details/alaman-cermigi-oluk)

Kaya Mezarı (Alaman köyü)

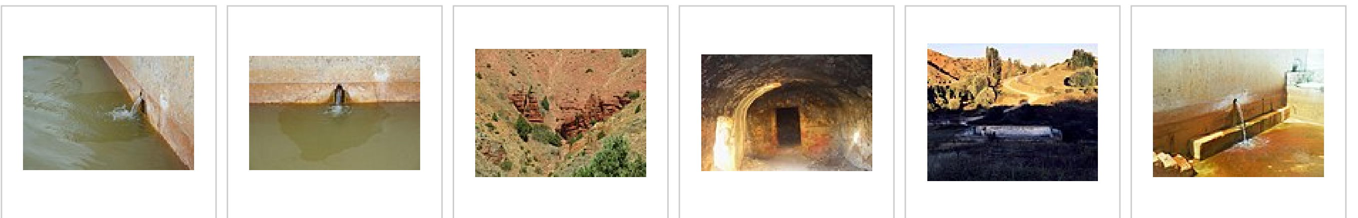
Kaynakça

1. ^ a b c d e f g h i j k l "Adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçları, TÜİK" (https://web.archive.org/web/20160825234746/https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn%3D95%26locale%3Dtr). TÜİK. 25 Ağustos 2016 tarihinde kaynağından (https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr) arşivlendi. Erişim tarihi: 11 Mayıs 2017.
2. ^ Aşık Veysel Meslek Yüksekokulu - "Şarkışla Merkez ve Köyleri İncelemesi", 2017
3. ^ a b "Yerelnet" (https://web.archive.org/web/20151027040748/http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=129723). YerelNet.org.tr. 27 Ekim 2015 tarihinde kaynağından (http://www.yerelnet.org.tr/belediyeler/belediye.php?belediyeid=129723) arşivlendi. Erişim tarihi: 6 Ağustos 2014.
4. ^ Türk Söylence Sözlüğü, Deniz Karakurt, Türkiye, 2011, (OTRS: CC BY-SA 3.0) (https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_S%C3%B6ylence_S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC) 7 Kasım 2013 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20131107003235/https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_S%C3%B6ylence_S%C3%B6zl%C3%BC%C4%9F%C3%BC).
5. ^ SİVAS İLİ TURİZM POTANSİYELİ VE TURİZM ALANI YATIRIM ÖNERİLERİ, Kadir PÜRLÜ (İl Kültür ve Turizm Müdürü), Sivas İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, 2013
6. ^ Şarkışla Yöresinde Ziyaret Yerleri İle İlgili İnanç ve Uygulamalar, Yrd. Doç. Ahmet GÖKBEL, Cumhuriyet Üniversitesi
7. ^ Sivas'ta Yatmakta Olan Horasan Merkezli Anadolu Erenleri, Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA (Sayfa - 7)
8. ^ Kutlu Özen, Sivas ve Divriği Yöresinde Eski Türk İnançlarına Bağlı Adak yerleri, Sivas, 1996, s. 60
9. ^ Emin Kuzucular, "Bir Şarkışla Efsanesi COLÜ DEDE" Sivas Folkloru, III / 25, Sivas, Şubat 1975, s. 15-18.
10. ^ Sivas'ta Yatmakta Olan Horasan Merkezli Anadolu Erenleri, Yrd. Doç. Dr. Doğan KAYA (Sayfa - 12)
11. ^ Sivas Kültür Envanteri, Madde: Alaman Köyü Kaya Mezarı (https://www.sivaskulturenvanteri.com/alaman-koyu-kaya-mezari/) Erişim tarihi: 30/09/2020

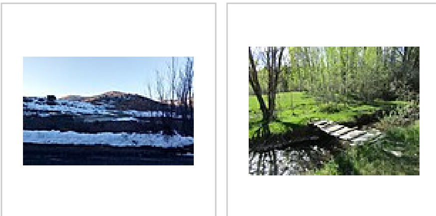
Ayrıca bakınız

- Emlek yöresi
- Cogi Baba Türbesi - Yünören köyü, İmranlı (Sancak'la ilgili olarak)

Fotoğraflar

Alaman Çermiği (Oluk, yandan) | Alaman Çermiği (Oluk, önden) | Doğal Kaya Oluşumları - Alaman | Alaman Kaya Mezarı (İç) | Alaman Çermiği (dış görünüm) | Alaman Çermiği - Boş

Alaman Çermiği | Kaldırak Çayı (Yahyalı kolu) - Alaman köyü

G • T • D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:%C5%9Eark%C4%B1%C5%9Fla_belde_ve_k%C3%B6yleri&action=edit)

Şarkışla beldeleri ve köyleri	
Beldeler	Cemel • Gürçayır
Köyler	Abdallı • Ahmetli • Akçakışla • Akçasu • Alaçayır • Alaman • Alıkören • Arıklar • Bağlararası • Bahçealan • Baltalar • Başağaç • Başören • Benlihasan • Beyyurdu • Bozkurt • Burnukara • Büyüktopaç • Büyükyüreğil • Canabdal • Çamlıca • Çanakçı • Çatalyol • Çekem • Çiçekliyurt • Demirboğa • Demirköprü • Dikili • Dökmetaş • Döllük • Elmalı • Emlek Hüyük • Emlek Kale • Emlek Karacaören • Emlek Kavak • Emlek Mezra • Fakılı • Faraşderesi • Gaziköy • Gücük • Gülören • Gümüştepe • Hardal • Harun • Hocabey • İğdecik • İğdeliören • İğecik • İlyashacı • Kahvepınarı • Kalecik • Kapaklıpınar • Karakuz • Kayapınar • Kaymak • Kazancık • Kevenlik • Kılıççı • Kışla • Kızılcakışla • Konakyazı • Konalga • Kömürkaya • Küçüktopaç • Küçükyüreğil • Kümbet • Maksutlu • Mengensofular • Merkez Hüyük • Merkez Karacaören • Mescitli • Oluktaş • Ortaköy • Ortatopaç • Osmanpınarı • Otluk • Örtülü • Polatpaşa • Samankaya • Saraç • Sarıçiçek • Sarıkavak • Sarıkaya • Sarıtekke • Sivrialan • Sultan • Tavladere • Temecik • Uçuk • Yahyalı • Yalanı • Yapracık • Yeniyapan • Yunusören • Yükselen